

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KOZLONYE.

ELŐFIZETESI ÁRAK:

Helyben: félévre 5 kor., negyedévre 2 kor. 50 fill.
Videken: félévre 8 kor., negyedévre 4 kor. — fill.

FŐSZERKESZTŐ:

BENEDEK JÁNOS.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

SZÉKELY IMRE.

POLITIKAI ROVATVEZETŐ:

Dr. BOROSS LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Debreczen, Főér. 42. szám. Lamprecht palota
első emelet, az udvarban.

Császári király.

— július 22.

(8.) Néhai való jó zágoni Mikes Kelemen uram, nagyságos fejedelmünk hívséges szolgája, méla csendben szendereg a távoli Rodostóban. Bizony, már nem hallja a tenger csendes mormolását, rózsás, csábos álmokat sem szövöget a hazajöveleiről. Nem hallja, mint koppan meg a kripta fedele, nem látja, mint emelik ki a koporsóból annak a testét, aki a magyar szabadság utolsó biboros letéteményese volt.

Igen, Rákóczi Ferencz, a nagy fejedelem hazáján. Hazahozza egy sokat szenvedett nép imádata, no meg — legyünk őszinték — egy kis diplomácia. Rákóczi hamvai nekünk nemzeti öröm és diadal. Bécsben 2 millióra taksálták ezt a kis engedékenységet és szembehunyást.

A dolgok ilyen alakulásán bizony megcsóválná a fejét Mikes Kelemen, talán írna is egy kesergő levelet „kedves nénjéhez”, de hogy nem szívesen jönne, ha az utazás ő tőle függne, az bizonyos.

Kassa város, a felvidék legelőkelőbb metropolisa, Rákóczi városa magának kérte azt a kegyet, hogy a szent hamvakat falai között őrizze. Hogy történt-e e tekintetben végleges határozat, nem tudjuk, de úgy képzeljük, hogy Kassa városa nem mutatta méltónak magát arra, hogy a magyar nemzeti érzés Mekkája legyen.

A kassai incidens ismeri mindenki, aki újságot olvas. A kassai kuruczok eldobták a kaczagányt és labanczokká lőnek. Hálafeliratot intéztek a magyar királyhoz. Ebben az írásban található többféle közjogi lapsus, de a hálaírat megszólítása igazi botrány, szólván ekképpen: „Felséges császári és apostoli király!”

Császári király! Ugy látszik, hogy Kassa polgármestere vagy tulságosau el volt ragadtatva a királyi kegytől s ennek illendő formában akart kifejezést adni, vagy pedig olyan méla szelidséggel kezel bizonyos dolgokat, amelyet Kassa határain tul ostobaságnak szoktunk nevezni. Ez a szecsessziós megszólítás — miután a feliratot elejétől végig ő csinálta — tisztán az ő érdeme, bizonyos dolgokat nem lehetett elvitatni Kassa város nemes tanácsától és közgyűlésétől sem, amelyek ezen íráshoz hűségesen hozzájárultak.

Ha a dolgokat az utóbbi szempontból tekintjük — és abból kell tekintenünk — úgy nyilvánvaló, hogy Rákóczi hamvai nem nyugodhatnak Kassa városában. Labancz Kassa városa méltatlan lett erre s a legnagyobb sértést követnénk el Rákóczi hamvaival szemben, ha oda temetnők.

Császári király! Mikor Bécsben olvasták ezt a megszólítást, bizonyára ott is tanácstalanul néztek össze, de azután olyasféle érzés támadt bennük, mintha hájjal

kenegetnék a hátukat. Lám lám, a kurucz már nem olyan nyauka és nem is olyan kurucz. Ezekkel lehet beszélni a jövőben. S ha valami mégis őszinte sajnálkozást kelt Bécsben, az nem más, csak az, hogy miért nem nyugszik idegen földben még egy pár Rákóczi Ferencz, hogy hazahozatala alkalom lenne a pumpolásra.

Debreczen vízvezetéke és csatornázása.

Irta: **Dr. Burger Péter.**

— Második közlemény. —

Közegészségi szempont.

Ha minden példát mellőzök is, de Bécs városáról, melynek híres tanáraitól, kik lelkes harczosai voltak az oly temérdek vagyonba került híres alpesi vízvezetéknek, hallottam és tanultam az alábbiakat, nem hallgathatok.

Bécs városa 1873-ig a kontingens legégszétlenebb városa volt, 35—40 ig terjedő halálozási aránnyal 1000 lakosra és a vízmű üzembe vételétől tíz évre ez arány 23:1000 apadt.

Egyébiránt az európai városok halálozási arányai következők:

1000-ból elhal évente

Stockholmban	19.1
Brüsszelben	19.8
Hamburgban	20.4
Berlinben	20.8
Londonban	20.8
Párisban	21.8
Bécsben	23.5
Varsóban	24.2
Budapesten	26.7
Debreczenben	28.5

Egy rab naplójából.

Irta: **Zöldi Márton.**

November 9.

Két esztendei fegyházra ítéltek. Fegyháznál ez a minima is büntetés. A 462. §. második pontja alapján, vagyis ügyvédi büntetés miatt ítéltek el. Sikasztottam. Egyik kliensem pénzéből 1600 forint elkallódtott a kezem között. Igaz, hogy nem pazaroltam, nem kártyáztam el, hanem befektettem más ügyekbe, de ez jogilag nem változtat a dolgon.

Mint ügyvéd, mint büntető jogász, kénytelen vagyok elismerni, hogy az ítélet igazságos, sőt enyhe. Mondom, minimumot szabtak rám. Igaz, hogy a 92. §. alkalmazásával hat havi börtönre is leszállíthatta volna a törvényszék, de kevés volt az enyhítő körülmény. Ezt szívesen beismerem.

Senkit a fegyházban, pedig 260-an vagyunk, nem kezeltek oly előzékenyen, mint engem. Az igazgató jóakaratulag tudatta velem, hogy ha a magánzárkából kijövök, szívesen alkalmaz irodai munkára. A büntető törvénykönyv értelmében ugyanis min-

den fegyenez büntetése tartamának egy harmadrésze alatt mindenkitől elkülönítve, éjjel és nappal magán elzárásban tartatik.

Ez intézkedés szerint nyolcz hónapot töltöttem magánzárkában. Megjegyzem, egy évnél többet senki sem tölt magánzárkában, még az sem, ki életfogytiglanra van elítélve. A törvény igyekszik humánus lenni, ha másutt nem, a papiroson. Ezt nem panaszképp emlitem, de mindenesetre szembeötöl, hogy például a többszörös rablógyilkos a magánzárkában csak négy hónappal marad tovább, mint én.

Deczember 20.

A magánzárka ötlete teljesen a közép-koré. Általában nagyon komikusan hangzik nekünk fegyenezeknek ez a szó: modern börtönügy. Nem mintha nem javítottak volna sokat a fegyenezek helyzetén, de a börtön lényegében börtön marad az idők végtelenségéig. Az alak, a külső változások jobban festenek a papiroson, mint a valóságban.

Ezt persze a fegyenezek közül kevesen érzik és értik. A parasztnak például a fegyház mindent megad, amit a fegyháztól kívánhat. Nem hiszem, hogy az életben

annyi nyugodt, megelégedett arczzal találkoziam volna, mint ezen a rettenetes helyen. Az életben gyakran mondjuk, hogy irigyeljük a paraszti igénytelenséget, nyugodt életmódját. De ott az hazugság, hipokrizis. Hisz szabadságában áll mindenkinek paraszti életmódot élni. Senki sem teszi. Inkább főbe lövi magát. Itt azonban van értelme az irigységnek.

Nemcsak azért, mert a parasztnak izlik a fegyházi koszt, mert kényelmesen érzi magát a rabdaróciban, jóízűen alszik a kemény szalmaderekaljon és könnyen, játszva győzi a kényszermunkát. Oh, ezek jelentéktelenségek. Szóra sem érdemesek...

Más az, ami az irigységet állandó ingerben, izgalomban tartja.

A paraszti örömmel gondol a szabadulásra. Őt a rabság nem fosztotta meg az erkölesi levegőtől, csak a fizikaitól. A parasztnak, ha visszatér övéhez a falujába, jó napokat remél. Az emberek szívesen szóba állanak vele s ha megbecsüli magát, ugyanaz lesz, aki volt.

De mi! Mi uri emberek (talán nyolczan vagyunk összesen) rettegve gondolunk a szabadulásra, a visszatérésre a társa-

Csak nagyon természetes, hogy az állandóan és szükségszerűen nem kis mennyiségben fogyasztott viznek, nem kicsinylendő szerep jut bizonyos betegedési csirák, úgy nev zett mikro organizmusok elterjesztésénél és kivált kolera, tifusz, vérhas, bélhurutok; de csaknem valamennyi heveny fertőző bajok elterjedésének is ez az útja: tehát gondoskodnunk kell annak tisztaságáról elsősorban.

E szempont azonban nem csupán az ivóvizre érvényes, hanem csaknem ugyanannyi joggal minden más használati vízre is: úgy, hogy mi sem helytelenebb, mint a víz beszerzésénél az ivó vizet a használati víztől elkülöníteni.

Kivált ott, ahol a jó, egészséges víz szerzése nagy költség és fáradsággal jár, mint itt nálunk Debreczenben, végzetes hibának tartanám ez elkülönítést; mert ha a víz a benne felhalmozott kóroanyagok által veszélyeztetheti egészségünket, úgy ez nemcsak ivása, de minden másnemű használata által is megtörténhetik, ha lakásainkba, udvarainkba, utcáinkra, tereinkre bevezettük.

Testünk és testi ruháink, nemkülönböztetve edényeink és eszközeink mosásánál is közvetlenül; lakosztályaink, butoraink, udvaraink, kertjeink, utcáink és tereink locsolásánál pedig közvetve mégis csak szervezetünkbe juthatnak a vízben található ártalmak. Sőt ez utóbbi esetekben egyenesen magunkra zudítjuk a veszedelmet, mert a kilocsolt víz felszáradása után felvert porral ama betegedési csirák levegőnkbe is megfertőzünk.

Ha végül tekintetbe vesszük egy ily különvezeték költségét és városunk szerencsés helyzetét ez irányban, amennyiben külső használati és ipari csatlókra meglevő mély kutak elég elfogadható és bő vizet adnak, talán főlegesen is e feltevessel több időt veszteszünk.

A jó ivó víz ismérveit a Bécs városi vízszervezési bizottság 1864-ben következőben állította össze:

1. Minden irányban kifogástalan viznek, tiszta, színtelen, szagtalan és átlátszóknak kell lennie.
2. Lehetőleg kevés szilárd részeket szabad csak tartalmaznia; de semmi szerves részeket.
3. Legfőleg 18 rész alkalikus földet tartalmazhat 100,000-ban.
4. Sulfátokat, nitrátokat és más oldható sókat csak igen elenyésző parányi részben tartalmazhat.

ságba... Ránk nem a kapun kívül, a bejáratnál, hanem a kapun belül a kijáratnál mersed a rettenetes, a pokoli ómen: „Lasciate ogni speranza!”

Február 20.

A közös hálósobában hatan vagyunk. A munka után (én az irodába járok dolgozni) csaknem pillanatnyi pontossággal térünk a hálósobába, mely tiszta és jól szellőzött. Csak egy nehéz rab van közöttünk, valami Tógyer nevű oláh. Fiatal, 32 éves ember, aki a sógorát ölte meg. Jóformán semmiért, de a legbrutálisabb módon. Tizenkét esztendőket kapott. Magyarul a fegyházban tanult meg, aminek nagyon örül. Általában vig természetű embernek látszik, ki a legjelentéktelenebb tréfát hangos kacagással honorálja.

Szeretja feleségéről beszélni és dicsekedni, hogy milyen szép kerek karjai vannak. Kereken kimondja, hogy nem hiszi, hogy hű maradjon hozzá.

— Bolond is lenne — mondja egész összintén, minden felindulás nélkül.

Egyszer azt kérdezte tőlem, hogy van-e nekem feleségem? A következő párbeszéd folyt le közöttünk:

- Magának is van szép felesége?
- Csak volt.
- Meghalt, szegény?
- Nem, elvált tőlem.
- Miért?
- Mert bezártak.

5. Vegyi összetétele és hőfoka évszónként csak igen csekély eltérést mutasson.

6. Szennyvizek és a talajt fertőző anyagok beszivárgása ki legyen zárható.

7. Mindeme föltételeknek legjobban a távoli források vize felel meg.

8. Szűrt folyó víz csupán használati és ipari célokra alkalmazható, ivásra nem.

9. Utak, terek, parkok, kertek locsolására is tiszta, szagtalan szerves, bomlandó anyagoktól ment víz használható.

Köztisztaság.

Ennek kétségtelenül legfőbb alapvető kívánalma a csatornahálózat, melynek létesítése tehát legalább is ép oly fontos közügy, ép úgy szolgál a közegészség, köztisztaság és közgazdasági kívánalmainak, akárcsak maga a vízvezeték.

Hogy vele külön nem foglalkozom, hanem ide illesztve mintegy alárendelem: a vízvezetéknek nem lekiicsinyeléséből, hanem azon körülményből folyik, amit itt eléggé nem hangsúlyozhatok, — hogy vízvezeték nélkül nálunk a csatornahálózat kiépítése lehetetlen, (nonsens) fából csinált vas-karika. Jól mondotta annak idején főmérnökünk, ha vádolni akarnók, azokat kellene könnyelmű, meggondolatlan pazarlással vádolnunk, a kik eddig is százezreket költek el a várossal, haszontalan, sőt káros csatorna rendszerünkre.

Csatorna rendszer kiöblítés nélkül, ha az nem tona rendszerű, mesterséges pecegödörök hálózata. Ez pedig mesterséges alánk gyűjtése apiszoknak, szennynek s így melegágyi tenyészet mindenféle göresóvi fertőző organizmusoknak, mesterséges állandósítása ragályos betegségeknek.

De nem lehet ma már a város csatorna nélkül azér sem, mert a sok (bár még nem is elég) ipari és gyári üzem szennyvizeinek levezetéséről gondoskodnunk kell.

Csatorna nélkül mit is tegyen? hová vezesse azt a szegény iparos? A rendőrség kérelhetlenül bünteti köztisztaság elleni kihágásért, ha utazásra ereszti. Elégséges emésztő gödröket pedig képtelenség létesíteni, de még képtelenebb eltérni egy város belterületén.

Hát vándoroljon ki a szegény iparos? Gy hagyjon fel mesterségével? Hiszen lehet mindenki hivatalnok. Lateiner több van a kelleltnél, hát csak segítségünk hasznos produktív osztályán társadalmunknak. Ne nehezítsük, hanem amiben lehet, pártoljuk, segítsük a mi igaz magyar iparunkat.

— Hiszen a domnu csak két esztendőt kapott.

— Mégis elvált.

— Akkor az nem jó asszony, nem igaz asszony. Két év miatt nem érdemes elhagyni az urát. Két év, az semmi. Én már hét éve vagyok itt, mégis eljött tavaly, mert látni akart, hogy élek. Szegény Floricza, hogy sirt... Az enyém jó asszony. Sajnál engem. Én is sajnálom őt. A tekintetes urat is sajnálom, mert olyan rossz felesége volt. No de majd lesz másik jobb...

Márczius 18.

Milyen üditően hat az egy órai séta... A tavasz korán, pazar sugárkévekkel köszöntött ránk. Ah, a levegő, a napsugár! Milyen sötét gyűlöléssel gondolok a büntetőtörvénykönyv általános rendelkezéseire. A büntetőtörvénykönyv ugyanis a börtönre és fegyházra ítélnek kétórát sétát engedélyez, a fegyházra ítélnek csak egy órát.

Ez a legnagyobb, a legdurvább barbarizmus. Ilyet csak doktrinér csinálhat. Megvonni a levegőt! Ólni az egészséget. Az a doktrinér, aki ezt csinálta, nem akart ólni, pusztítani. Előtte csak egy teoretikus gondolat lebegett. Csak ki akarta emelni a papirosom, hogy a fegyház súlyosabb, mint a börtön és a fegyház. A theoria vitte bele ebbe az embertelenségbe. Hamarjában nem is gondolt arra, hogy épp a fegyházra ítélnek, ki átlag hosszabb szabadságvesztést szenved, van több szüksége

Ma nagyon értem egyesek nem-s felbuzdulását a csatornázás érdekében; de akkor legyenek következetesek és ha másért nem, ennek létesülhetéseért szálljanak sikra a vízvezetékért, ha elégerthetően és világosan lett feltárva, miszerint a kettő egymás nélkül nem létesíthető.

A figyelmes szemlélő bizonyára tapasztalta, hogy amely utcában ma csatorna van, abból a legkisebb zapor vagy aszály pokoli büzt csal ki.

Mi lesz, ha az egész várost ilyen pece hálózattal aláaknázzuk? Ma, midőn városunk lakosságának szaporodásával a nyomor, szenny és piszok is összehalmozódik?

Mi lesz, ha még egy a maihoz hasonló száraz nyáron kiasznak nyomorult talajvízű kutaink? Mi lesz, ha szokatlanul esős időszak ránk zudítja mindama piszkot és szennyet, melyet annyi éven át oly horribilis költséggel épített csatornáinkban magunk alá gyűjtöttünk?

Borzalmas erre még gondolni is; de annyi bizonyos, hogy ily esetben hirtelen kapkodva, hebehurgya módon kellene mindazt egyszerre pótolnunk fölös költséggel, mit elhanyagoltunk és avval sem térül meg senkinek ama bánat és kár, amit egyes hozzátartozójának ily módon elvesztése neki okozott.

Tűzrendészeti szempont.

Tűzrendészeti szempontból tudjuk, ismerjük ama legelemibb szabályt, mely még a legkisebb, elszórva épült faluhelyen is, kivált nyáron, bizonyos mennyiségű víznek készenlétben tartására kötelezi a lakosságot tűz esetére.

Itt Debreczen egymás hátán épült és bizony még nád- és szalmafedéllel tarkított háztömegében végre van-e hajtván és mennyire e rendszabály, nem tudom, nem is kutatom; de azt tudom, hogy alig van kutunk, mely akár egy fél óráig képes volna tűzoltóink fecskendőit veszély esetén táplálni. Magamnak is nem egyszer volt részem, azt hiszem másnak még inkább, derék tűzoltóink szánalmas vergődésének látásában, amint valamely pineze, bolti vagy tető tűz lokalizálásához is csak legnagyobb megerőltetéssel, jó messziről meglehetősen késedelemmel tud, még így sem kielégítő mennyiségben vizet szerezni.

Sokat gondolkodtam ezen és el-el tündööm ma is és a maihoz hasonló nyári aszályban, vajon mi történék városunkkal nagyobb tűzvész esetén? Elpusztulna, rommá égne, mint a régi irások szerint már annyi

a levegőre, az életfentartó levegőre. Nem akartó parciálisan gyilkolni, csak levonta a theoria következményeit.

Május 1.

Három hét múlva szabadulok. Fegyenc társaim irigyen néznek reám. Már nem oly közlékenyek, barátságosak, mint voltak eddig. Érzik, hogy lazulnak a szolidaritás kapcsolai. Egy vén lókötd, kinek még három esztendeje van hátra, kifejezést is adott gondolatainak. Mikor tegnap reggel felkel-tünk, így szólt:

— Tudom, tekintetes ur, hogy örül, hogy ettől a sok komisz paraszttól megszabadul... Nem urnak való mulatság ez!

Május 16.

Még egy hét. Különös tapasztalásom volt tegnap. Mintha az igazgató szigoruban, ridegebben beszélt volna velem, mint eddig. Mi ez? Azt hiszem, értem. Most már nem a szerencsétlen rabot, hanem a becsületét veszített ügyvédet látja bennem. Ez megmagyarázza, hogy mit várhatok odakünn. Pedig az igazgató igen intelligens, humánus ember... De uri ember... nagyon tekintélyes erdélyi családból való.

Május 20.

Még három nap. Mikor a tárgyalásra mentem, nem voltam olyan izgatott. Tudtam, hogy a törvényszék igazságos lesz velem szemben. De milyen lesz a társadalom? Remegve gondolok a szabadságra.

szó; oly nyomort és szenvedést — annyi kárt, pusztulást okozva, mint talán soha! Mert elvégre is ma már óriási monumentális köz- és magánépületeinkben nem annyi vagyon és érték van felhalmozva, mint valaha.

Ha semmi másért, ezért is kell, hogy vízműről gondoskodjunk, olyanról, melynek minden utcán 1—2 vagy amennyi szükséges tücsapja legyen, hogy veszély esetén kellő erélyvel védekezhessünk a legborzasztóbb elemi csapás: a tűz ellen.

Magyar név.

— július 22.

A középponti névmagyarosító társaság érdemes és buzgó elnöke, Telkes Simon ur most közli az 1903-ban történt névmagyarosítás statisztikáját, amelyből örömmel látjuk, hogy azoknak a polgártársainknak a száma, akik hazafias érzésük parancsából magyar voltak a nevükben is kifejezést kívánnak adni, egyre erősebben gyarapodik. A számuk tavaly több volt, mint harmadéve és harmadéve is több már, mint negyedéve. Ami nyilvánvaló jele annak, hogy a magyar név nemzeti fontosságának megismerése egyre jobban terjed és érvényesül.

Az egyes ember legelemibb, legáltalánosabb hatása és legterjedelmesebb érvényű megjelölése a neve. Ha valakiről semmi mást nem tudok, mint a nevét, ennek a névnek a hangzása szerint állapítom meg a magam tudata számára első sorban a nemzetiségét. Ha ez a név német, azt kell hinnem, hogy a viselője is az, míg új, közelebbi, tehát nehezebben megszerzhető és így könnyebben is elhomályosítható ismeretek esetleges tévedésemről föl nem világosítanak.

Hogy ebből aztán milyen dolgok származhatnak olyan nemzet fiaira, amelynek ellenében az elhomályosító törekvéseknek egy szinte példátlanul nagy, — gonosz, megátalkodott és az évszázados gyakorlatban félelmetesen kitanult, tömege dolgozik szakadatlanul: azt bővebben fejtegetni sehose olyan fontos, mint nálunk, Magyarországon.

Egész légiót lehetne minden nevezetes fáradság nélkül sorba állítani a névmagyarosító akció első vonalába azokból a kiváló magyar emberekből, tudósból és föltalálókából, akiket abban a pillanatban, amint a nevüket a hír és dicsőség a szárnyára vette, éppen e név idegen hangzásának a fölhasználásával rögtön megpróbált elbitorolni tőlünk az a bizonyos „törekvés”, amely olyan fatális módon ölel körül bennünket. Ennek a törekvésnek a bitorló igyekezete ellen pedig a legegyszerűbb és leghatásosabb védekezés a magyar név, legyen az akár régi, akár új.

Ez is egy igen nagy, igen erős argumentum a magyar név mellett, de van ennél általánosabb is. Kiváló, világhírű ember nem mindenki lehet, de jó, hazafias magyar ember kell, hogy legyen ennek az országnak minden igaz fia. Ésh lehet is valaki jó magyar ember idegen névvel, bizonyos, hogy idegen neveknek szép, magyar névre váltásával ennek az érzésnek, kétségtelen új tanuságát adta. Külső bizonyosságot is tett róla, hogy e földön mindennél kedvesebb neki a magyar-ság és még egy idegen hangzást sem tűr

magán, amely őt ennek az egyéniségétől csak egy diszharmonia erejéig is elválaszta. Magyar embernek szent az a tűz, amelyből a minél teljesebb beolvadásnak ez a vágya föllángol és hazafias örömmel látja lobogását.

EGYHAZ ÉS ISKOLA.

Értesítés. A tiszai ág. hitv. evang. egyházkerület eperjesi kollégiumának jogakadémiáján az 1904—1905. tanévre a beiratások folyó évi szeptember 1-től 12-ig eszközölendők; az előadások pedig szeptember 16-án veszik kezdetüket. Utólagos felvételnél szeptember 13—15. napjain dékáni, azután pedig tanári-kari engedéllyel lehet helye. Azok az egyéves önkéntesek, akik tényleges katonai szolgálatukat folyó évi szeptember hó végén fejezik be, október 1—8. napjain iratkozhatnak be. A vizsgálatok határideje szeptember 1-étől 15 éig terjed. — Jegyzet. A jogakadémiai hallgatók általában részesülhetnek a kollégium kebelében fennálló tápintézet kedvezményeiben (az erre nézve megállapított díjak a legutóbbi tanévben a következők voltak: ebéd és vacsoráért az I. félévben — szeptember 1-től december végéig 50 korona, a II. félévben — január 1-től június végéig 74 korona, csak ebédért az I. félévben 32 korona, a II. félévben 46 korona. A jövő tanévtől kezdve az összes évi ebéd- és vacsoradíjnak 150 koronára való felemelése megerősítés alatt áll; ezzel szemben azonban az ételeknek s főként a vacsorának javítása is eszközöltetni fog. Új és kényelmes tápintézet épület emelése folyamatban van). Az erre érdemesek igényt tarthatnak a kollégium által évenként kiosztatni szokott ösztöndíjakra; valamint a szegénysorsuak tandíjmentességre, tápintézet-díj elengedésre s a jelentékeny alaptökével rendelkező „Jogász segély-egylet” támogatására számíthatnak. A jogakadémiai ifjusági, valamint a kollégiumi nagy könyvtár a hallgatók rendelkezésére fog állani. Mindennemű felvilágosításokkal szívesen szolgál. Eperjesen, 1904 május havában, a jogakadémia igazgatósága.

Vakmerő betörés és gyilkossági kísérlet a huszárlaktanyánál.

— Huszárok által elfogott rabló-gyilkos. —

— július 22.

Ma éjjel fél két óraker a Vilmos-huszárlaktanya mellett vakmerő betörés, rablási és gyilkossági kísérlet történt.

Egy elvetemült, dologtalan csavargó követte el a gyalázatos tettet. Ölni akart, hogy pénzt szerezzen. Bemászott éjjel az ablakon s az alvó ember nyakába szurta a kést. Igazán isteni csoda, hogy a gonosz tett nem úgy sikerült, ahogy azt a gaz tettes akarta.

Az esetről tudósítók az alábbiakban számol be:

Orvost kérünk!

Eppen őrségváltás volt a bűnügyi osztálynál, amikor megszólalt a telefon csengője.

A Vilmos-kaszárnyából jelentették, hogy a kaszárnya mellett levő Pataytelep 6. számú házában vakmerő gyilkossági kísérlet történt. Jelentették, hogy a tettest nyomban elfogták. Kérték, hogy a

rendőrrel orvos is menjen, mert két súlyos sebesülés is történt.

A rendőrség azonnal kiküldött egy rendőrbiztost *Balkányi* Emil dr. orvossal.

A megkötözött gyilkos.

Matey Miklós korcsmáros Patay-telep 6. számú lakásán történt a vakmerő merénylet. A rendőrség küldöttjei megkötözve, véresen találták K. Molnár József csavargót. *Balkányi* dr. bekötözte a sebeit, valamint a Matey Miklós sebét is.

Aztán a tettest a központra vitték. Velük ment Matey Miklós és Kovács Mihály huszárorrmester, valamint Jónes Miklós és Szele József közhuszárok is, kik a tettest elfogták.

Ölni akart.

A központon első sorban K. Molnár Józsefet hallgatták ki.

A 35 év körüli csavargó elmondta, hogy pénzt akart szerezni s elhatározta, hogy belopózik Matey lakására és alvás közben megöli. Ha Mateyval így végzett, tán a feleségétől könnyen elveszi a pénzt. A szeredását a kaszárnya mellett hagyta, aztán lesbe állva várta a megfelelő pillanatot, hogy a hálószobába ugorhasson.

Mindezt a legnagyobb nyugodtsággal mondta el az elvetemült ember. Csak a sebek okozta fájdalmak miatt sziszszent fel néha.

Az ágy alatt.

Mikor Matey a feleségével vacsorához ült, Molnár József beugrott a hálószoba ablakán. Előzőleg a szeredásából hegyes, élesre fent asztali kést vett ki.

A szobában nyugodtan nézett körül. Zsebre tette a gazdának az asztalon levő ezüst óráját, aztán az ágy alá bujt s visszafojtott lélekzettel várta, hogy áldozata lefeküdjék, aztán végrehajthassa a pénzvágtyót kergetve borzalmas tettet.

Tette készen.

Már 11 óra is elmúlt, mikor Matey Miklós feleségével a hálószobába ment.

Mitsem sejtve vetkeztek le s Matey eloltotta a lámpát. A gyilkos várt még mintegy 5 negyed óra hosszáig, aztán készen tartva kését, kibujt az ágy alól.

Gyufát gyújtott, nehogy véletlenül az asszonyt szurja meg. A házaspár nyugodtan aludt; még a gyufagyújtásra sem ébredt fel egyikőjük sem.

Pénzt vagy életet.

Halkan lépett a bűnös ember Matey Miklós ágyához s az éles kést az alvó ember nyakába szurta.

Óriási sikoltással ébredt fel Matey s a sikolyra az asszony is felébredt és kiabálni kezdett.

Molnár csitította őket s azzal ijesztette, hogy négyen vannak s ha el nem hallgatnak, mindkettőjüket megölik. Adják oda a pénzüket, akkor nem bántják őket. De vagy pénzt, vagy életet!

Pénz helyett revolverlövés.

Matey kérte, engedje a szekrényhez, hogy a pénzt kivehesse. A rabló ebbe bele nyugodott s Matey a szekrényhez ment; honnan pénz helyett revolvért vett ki s a sötétben támadójára lőtt, de nem talált.

A kiáltozás és revolverlövés között alig telt el pár pillanat.

A kiabálásra a szomszédos huszárkaszárnyában is figyelmessé lettek, mikor pedig a lövés is elhangzott, hárman is rohantak a lövés irányában.

Huszárroham.

Kovács Mihály őrmester Jenes Mihály és Szele József közhuszárokkal beugrott a Matey lakásának ablakán. Hirtelen gyertyát gyújtottak s alaposan megkardlapozták Molnár Józsefet, kinek bal szeme felett, karján, vállán és fején súlyos sérüléseket ejtettek, míg megkötözték. Mikor aztán jól megkötözték, értesítették a rendőrséget.

A sebesülések.

Matey Miklós nyakán mély ugyan a seb, de az orvos véleménye szerint nem életveszélyes.

K. Molnár Józsefet kihallgatás után azonnal a kórházba vitette a rendőrség, mert félt volt, hogy ott hal meg az őrszobában. Katona Zoltán dr. kórházi orvos azonnal ápolás alá vette s — mint a kórházból jelentik — állapota annyira javult, hogy Orosz László rendőrfogalmazó a kórházban kihallgathatta.

K. Molnár Józsefet felgyógyulása után azonnal átadják az ügyészségnek, hol több büntetést — betörés, rablás, súlyos testi sértés, emberölési kísérlet büntetéseit vonják felelősségre.

NAPI HIREK.

— **Lapunk mai száma külön kiadás.**

— **Magyar felirat a debreczeni kaszárnyákon.** A nemzeti jogainkért folytatott küzdelem egyik eredménye az, hogy a Magyarországon levő közös katonai laktanyákon a paritás érvényesül. Az a csúfság, hogy a színmagyar Debreczen szabad királyi város kénytelen eltűnni a megalázó Geszler-kalapot, a „K. u. k. Kaserne“ német feliratokat olyan épületeken a város falai közt, amelyeknek minden tégladarabjához magyar ember adójának verejtéke tapad, tehát végre annyiban meg fog szünni, hogy a német felirat mellett ott fog állani a magyar felirat is. A függetlenségi párt kiküzdte ezt a vivmányt Tisza István miniszterelnöktől. A végrehajtásnak sem áll semmi útjában, miután a hadügyminiszter már hozzájárult és a hadtestparancsnokságokat erre utasította. — Amint értesülünk, Schwitzer tábornagy, a VII-ik hadtest parancsnoka már küldött is rendeletet minden cs. és kir. katonai állomásparancsnoksághoz, hogy a hadügyminiszteri rendelet értelmében a kaszárnyákon a magyar felirat elhelyezését a német mellett ellenőrizze. Ha az új feliratot még nem helyezték eddig el a kaszárnyák falain, úgy az állomásparancsnokoknak kötelessége erről saját hatáskörében intézkedni. A hadtestparancsnok *őszig haladékat ad* a magyar és német feliratok együttes elhelyezésére. Ezt azzal okolja meg, hogy a kaszárnyákat őszszel takarítják szokás szerint és akkor alkal-

masabb az új feliratokat elhelyezni. Habár ez a határidő nem hosszú, mégis kívánja Debreczen magyar népe, hogy a magyar feliratok elhelyezését ne késleltessék. — Elég volt 37 esztendő óta tűrni azt, hogy közös intézményen teljesen mellőzve volt a magyar czim.

— **Közigazgatási bizottsági ülés.** Hajduvármegye állandó választmánya a holnapi ülésén készíti elő a hétfőn megtartandó rendkívüli közgyűlés egyetlen nagyszabású tárgyát, az államségélyvel kiépítendő törvényhatósági közutak ügyét. A hétfői közgyűlés után rögtön a vármegye közigazgatási bizottsága ül össze rendkívüli közigazgatási bizottsági ülésre.

— **Harsányi Pal külföldön.** A debreczeni főiskola múlt iskolai évi közkedvelt derék széniora, Harsányi Pál, külföldi tanulmányútjában Münchenbe érkezett, ahonnan a hét végén a Svájcba megy.

— **Dóczy József esküvője.** Ami nótáfanak, a magyar bohémvilág egyik legérdekesebb alakja, eljutott a csendes, meleg házi tűzhely küszöbéhez. Dóczy József temesvári pénzügyi titkár, a hírneves dalszerző, hétfőn a hó 25-én délelőtt 11 órakor tartja esküvőjét Szegeden feketeadói és nagyarnai Meyer Guido csász. és kir. tábornok, a vaskoronarend lovagjának leányával feketeadói és nagyarnai Meyer Adával. A menyasszony a szegedi társaság egyik ünnepelelt szépsége. A boldog vőlegény, mielőtt Temesvárra helyezték, a debreczeni társaságot legtevékenyebb előmozdítója volt. Itt köztünk alkotta meg a magyar nép közkincsévé vált legszebb nótáit. Velünk együtt bizonyára nagyon sokan szívből kívánnak szerencsét és boldogságot a tőlünk bár elszakadt, de mégis hozzánk tartozó költőnek és dalszerzőnek. Szívélyes gratulációkkal halmozzák el Dóczy Gedeont, a debreczeni ev. ref. felsőbb leányiskola érdemes igazgatóját, a vőlegény atyját is, aki hét hónap alatt három gyermekének esküvőjét éri meg.

— **Üzletigazgatóság Debreczenben.** Amint megbízható forrásból értesülünk, immár kétségtelen, hogy a jövő év május elsejével a magyar kir. államvasutak központi igazgatóságát felosztják. Akkorra a vidéki üzletvezetőseket nagyobb hatáskörrel látják el és üzletigazgatóságokká alakítják át. *Első sorban a nagy üzletvezetősegek, köztük a debreczeni is, ruháztatnak fel igazgatósági jogkörrel.* A személyzetben is megfelelő változás fog beállni. Egyeseket nyugdíjba küldenek, a központi tisztviselőket pedig a vidéki üzletigazgatóságoknál fogják elhelyezni. — Több városban új üzletvezetőseket fognak szervezni, amelyek az egyes üzletigazgatóságok alá lesznek rendelve.

— **Erdőségés.** Bátyuból jelentik, hogy a Bátyu mellett elterülő Botrágyi erdő meggyuladt s mintegy 300 hold területen leégett. Az erdőben megégett még 500 ölnyi levágott fa is. Az erdő Lónyay gróf birtokához tartozott. A kár óriási.

— **Saint-Louisba.** Dr. Szentpály Béni kerületi orvos ma két heti szabadságára elutazott. Visszatérte után három havi tartózkodásra tanulmányutra megy Amerikába s ezalatt részt fog venni a saint-louisi világiállítás alatt ott tartandó orvoskongresszuson.

— **A világitási bizottság ülése.** A világitási bizottság szombaton d. u. 4 órakor a városházán ülést tart.

— **Szemle a 39. gy. ezred felett.** Schlemüller Vilmos tábornok, dandárparancsnok tegnap Debreczenbe érkezett. A tábornok ma és holnap szemlélteti a 39. gy. ezred felett.

— **Nagy tűz a város macsi kaszálóján.** Az elmúlt héten nagyobb arányú tűz volt a város tulajdonát képező macsi folyókaszálón, melyet szerencsére sikerült eloltani, mert ha nem, megégett volna az ott felhalmozott mintegy 8000 korona értékű luczerna, ami a mostani válságos és száraz időben pótolhatatlan veszteség lett volna a városra nézve. A tüzet a motoros vasút gépszemélyzetének gondatlansága, könnyelműsége okozta. A vasuti szabályzat szerint a mozdonyokból a kiégett szenet csak a legközelebbi állomásokon szabad lerakni. A macsi uton közlekedő motoros vasút gépszemélyzete azonban vagy nem ősméri, vagy nem is akarja ősmerni ezt a szabályzatot. A motoros kocsi gépésze és fűtője a könnyebb oldalát veszi a dolognak, az ut mentén, ahogy a vonat halad, lapátszámra kidobja az izzó szenet. Ebben a rekkező hőségben óriási veszedelem származhatnék abból, hogy az izzó szenet kibobják a szabadba, mert a kiszáradt fű nyomban tüzet fog. Így történt a hó 15-én is. A motorkocsiból a vasut mentén végigvonuló árcaparton levő fűvet a motorkocsiból kidobott két darab ökölnyi nagyságú izzó parázs meggyújtotta, minek következtében a fű és a már 40 cm. átmérőjű szép akácfa 120 öl hosszúságban megégett. A tüzet a csász észrevette és az előhívott segítséggel hozzás munká után sikerült eloltani. Az volt a szerencse, mert ha nem, az alig pár lépésnyire kazlakba rakott nagymennyiségű luczerna is tüzet fog és elég. A motor kocsik ezuttal már másodizben gyújtották meg a macsi kaszálót. Márciusban is hasonló könnyelműség folytán meggyult a kaszáló, de idejekorán eloltották. Udvarhelyi Géza városgazda ma hivatalosan jelentette a tüzesetet a tanácsnak, kérve, hogy a jelentékeny nagyságú kár összegének pontos megállapítása végett tartson vizsgálatot és az okozott kár megtérítését követelje az államvasutaktól, egyben pedig keresse meg a vasutigazgatóságot, utasítsa közgeit a szabályok pontos betartására.

— **A piac és az üzerek.** A debreczeni közönség évek óta panaszkodik a debreczeni piac drágasága ellen. A drágaság oka főként abban rejlik, hogy az idegenből idekerült üzerek már a kora hajnali órákban elállják a sorompónál az utat és a vidéki asszonyoktól nagy mennyiségben megvásárolják az aprómarhát és a tojást. A piaci szabályzat a rendőrség kötelességévé teszi ennek megállítását, mert világosan megmondja, hogy mindenkinek a nyílt, meghatározott piacon szabad vásárolni azt és annyit, amennyit akar. A rendőrség azonban nem valami lelkiismeretesen teljesítette ezt a feladatot és bizony, megtörtént, hogy Debreczenbe alig hoztak valamit, mert már a határban megvették az üzerek és szállították külföldre. Szükséges volt mindenestre ez ellen a legerélyesebben fellépni. Az utóbbi időben több figyelmet is fordított a rendőrség ezekre az üzerekre, de azért még mindig kevés az, amit tesz. — Végh Gyula főkapitány tegnap a tanácsülés elé terjesztett egy indítványával lehetetlenné akarta tenni az üzerek működését. A főkapitány ugyanis azt indítványozta, hogy a tanács hatalmazza fel őt arra, hogy tiltsa el az üzereket attól, hogy egy hónapig a debreczeni piacon bevásárolhassanak. A tanács az indítványt nem fogadta el, kimondta, hogy éhínség, ahogy a főkapitány állítja, nem fenyegeti a várost, de meg törvénybe ütközőnek tartja a szabad vásár

ülése.
u. 4
ed fe-
dan-
érke-
szómlét

korlátozását és a tanácsnak nem lehet célja a város érdekében sem, hogy a külföldi kivitelt megátalja. A tanács is szükségessé tartja az üzlekek garázdálkodásának megállítását, de erre teljesen elegendőnek tartja, ha a szabályzatban előírt utasításokat szigorúan betartja a rendőrség és erre fel is hívják a főkapitány figyelmét.

— Id. Gyürky Sándor meghalt.

Debreczen város közönsége ismét ravatal előtt áll. Id. Gyürky Sándor, a debreczeni kereskedelmi élet egyik kitünősége, a Pongrácz-féle papirkereskedés megalapítója fekszik a ravatalon. Az elhunyt résztvevő 1848—49-iki szabadságharcban, főhadnagyi rangot küzdve ki magának személyes vitézségével. Az öreg urat általánosan becsülték, mint a becsületlen munka emberét. A 88 éves aggastyán két hónap óta ágyban fekvő beteg volt. Betegsége alatt gyermekei a leggondosabb ápolásban részesítettek, de a végegyengülés előidézte a halált. Temetése ma délután fél 5 órakor lesz az ág. ev. egyház szertartása szerint a Csapó-utca 60. számú háztól a Kossuth-utcai temetőbe. A gyászoló család a következő gyászjelentést adta ki: A legmélyebb fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk felejthetetlen jó apa, nagyapa, dédapa és testvérnek néhai id. Gyürky Sándor 1848—49-es honvéd főhadnagya, debreczeni papirkereskedésnek folyó 20-án délután 2 órakor, életének 88 ik évében, 8 heti hosszas szenvedés után bekövetkezett csendes elhunytát. Kedves halottunk földi részei folyó az ág. ev. délután fél 5 órákor lesz az ág. ev. egyház szertartása szerint a Csapó-utca 60. számú háztól, a Kossuth-utcai temetőben levő családi sírboltban örök nyugalomra helyeztetni. Mely végtisztességre rokonainkat, barátainkat és ismerőseinket szomorodott szívvel meghívjuk. Debreczen, 1904 július 20. Gyermekei: Budaházy Miklósné Gyürky Matild; ifj. Gyürky Sándor. Veje: Budaházy Miklós. Menye: ifj. Gyürky Sándorné Mentze Augustia. Testvére: Gyürky András. Unokái: Budaházy Erzsébet férj. Kókényesy Endréné; Budaházy Jenő; Budaházy József Budaházy Etelka; legifjabb Gyürky Sándor; Gyürky Irén; Gyürky Berta. Dédunokái: Kókényesy Sándor; Kókényesy Katalin; Kókényesy Mariska; Kókényesy Bandi; Kókényesy József.

— **Siketnémák elhelyezése.** A siketnémák helybéli iskolájába a jövő iskolai évről felvett növendékek közül mintegy hetet-nyolcat az egyesület megfelelő díjazásért a városban valamely családnál kíván elhelyezni. Felhívjuk a gondoskodókat, akik ilyen gyermekeknek a végzősra és élelmezésre magukhoz fogadni óhajtanak, hogy ebbeli szándékukat az iskola igazgatóságánál (Csapó-utca 35 sz.) délelőtt 10—11 órák között f. hó végzésel jelentésük. Ugyanott mindenben felvilágosítást nyerhetnek.

— **A mantuai győzelem évfordulója.** Holnap lesz 56. évfordulója annak a fényes győzelemnek, amelyet Radetzky generális Mantuánál az egyesült olasz csapatok felett aratott. A Minelo folyó mentén Volta és Mantua közt lefolyt nagy ütközet dicsősége győzelmében főrése volt a Vilmos huszároknak. A Debreczenben állomásozó Vilmos-huszárok az évfordulóról ünnepélyesen emlékeznek meg. — Holnap reggel 8 órakor szentmise áldozatra jönnek össze a róm. kath. templomban. A huszárok dupla lényegűt és egész napi szabadságot és kimenőt kapnak.

— **Egy baka meg egy szobalány.** Egyszerre indultak halálba. Talán nem is ismerték egymást. De talá... Ki tudhatja azokat az okokat, amelyek fiatal életet megunttá tesznek. Szerdáról esütöttökre való éjjelen megint kettővel szaporodott a szám a debreczeni öngyilkossági esetek statisztikájában. A Pavillon-kaszárnyában egy gyomai illetőségű közkatona mondott bucsút az életnek. Bajtársai halva találták derékszíjára felakasztva. — Ugyanabban

az időben a Szabó Kálmán kereskedelmi és iparkamarai elnökkel szolgálatban levő Nagy Eszter szobalány különös módon készült véget vetni életének. Összeszedte a házból található összes gyógyszer maradványokat, beleöntötte egy pohárba, hozzávegyített egy esomó gyufaoldatot és az így előállított keveréket egyszerre felhajtotta. Borzasztó balsó kínok közt még élve szállították ki a kózkórházba, ahol rögtön kimosták a gyomrát. Most már javul állapota, de folyton panaszodik, hogy miért nem hagyta meg halni.

— **Nyitott kutak.** Ez is debreczeni különlegesség. Nyitott utcái kutak már a nagyobb falvakban is látunk. — Debreczenben van bőven. Baj is van velük elég. Most a csicsogói kut omlott be. Viz már hetek óta nincs benne, a kőburkolata beomlott, most meg már közveszélyessé kezd válni. Ha már feltétlenül kell nyitott kutnak lenni, legalább ne olyan legyen, mely vizet nem ad, de a járókeőket veszélyezteti.

— **Miért vásárol mindenki szivesen Mentze Henrik ujdonságok áruházában?** (Piacz és Szent-Anna-utca sarkán.) Mert ott kivétel nélkül csakis a legjobb minőségű áruk kaphatók; az olcsó szabatt ár minden darab árun látható, a seb közönség pedig igen előzékeny és pontos kiszolgáltatásban részesül.

— **Letzter József fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme Piacz-utca 44., dr. Ujfalussy-ház. Állandó fényképkiallítás a műterem kapubejárataánál levő kirakatokban.**

TÁVIRATOK.

— A „Debreczen“ eredeti távirata. —

A képviselőház ülése.

Budapest, július 22.

A civillista felemelését 2 millió koronával a képviselőház többsége ma névszerinti szavazás útján megszavazta. A javaslat mellett szavazott **154**, ellene **66** képviselő. — Az utóbbiak közt volt *Bakonyi Samu dr. is.* *Dobieczi Sándor* nem volt jelen a szavazásnál. A *Rákosi Viktor* határozati javaslatát, valamint a többiekét is, elvetették. A javaslatot részleteiben is, harmadszori olvasásban is elfogadták.

A Ház ezután áttért a kisebb tárgyakra.

Rátkay Sándor kifogásolja, hogy a tisztségviselő a „király“-nak esküsznek hűséget a „koronás király“ helyett. Így nem domborodik ki az esküben a magyar államesszme. Kívánja az eskümintát megváltoztatását ilyen értelemben.

Rakovszky István: A királynak esküsznek hűséget.

Mezőssy Béla *Rakovszky*nak ezt a magyarázatát visszautasítja.

Ugron Gábor rámutat arra, hogy a koronázás őseinktől hagyott örökség.

Nagy Ferencz nem a koronához, hanem a király személyéhez köti a hűség esküjét. (Óriási zaj.)

Elnök rá szól *Papp Zoltánra:* Ne kurjongasson!

Ugron Gábor: Őseink feltételül kötötték ki a magyar szent korona viselését a magyar királynak, addig a királyok jogokat nem gyakorolhattak, míg a szent koronát fel nem tették fejükre.

Rigó Ferencz: Addig csak sakkkirályok voltak.

Mezőssy Béla a képviselőház két alelnöke számára a költségvetésbe felvett fizetések ellen szólal fel. Az alelnökök nem lehetnek kormánytól függő fizetett emberek, — függetleneknek kell lenniök bizalmi állásukban, hogy a tanácskozásokat pártatlanul vezethessék.

A Ház megszavazza az egyes tételket.

Gyilkossági kísérlet a pályaudvaron.

Budapest, július 22. A keleti pályaudvaron ma reggel *Kerner Lajos* miskolci államvasuti tisztviselő kirántotta zsebkését és megszurt egy asszonyt. *Kernert* rögtön körülvették és kicsavarták a kést kezéből. Viselkedése arra vall, hogy elméje meg van zavarodva. A megsebesített asszony sérülése nem életveszélyes.

Ujabb japán győzelem.

Budapest, július 22. Londonból sürgönyzik: A Reuter-ügynökség értesülése szerint *Kuroki* tábornok az orosz keleti hadtesten keresztül tört és Mukden felé nyomul előre. **A japánok nagy győzelmet arattak az oroszok felett.** A veszteség mindkét részről rendkívül nagy.

Budapesti árutözsde.

A „Debreczen“ távirati tudósítása.

— Déli zárlat. —

— július 22.

Buza 1905 áprilisra	10 15—16
Buza októberre	9 75—9 76
Rozs áprilisra	—
Rozs októberre	7 65—7 66
Tengeri augusztusra	5 54—5 55
Zab októberre	6 87—6 88
Repeze augusztusra	—

Amerika 2 czenttel magasabb.

Debreczeni tarkaságok.

— július 22.

(Személyi hírek.) A vidéki újságnak ez a legveszedelmesebb rovatja, melynek vezetése a legnagyobb tapintatot igényli. Sok aprehenzióra ad okot az is, ha némely urakról kiírjuk, hogy ide vagy oda utaztak és még többre, amiért némely urak utazását nem tartjuk annyira fontosnak a közre nézve, hogy azt garmond betűkkel publikáljuk.

Egyik kereskedő megállítja tegnap lapunk munkatársát a következő kéréssel:

— Kérem, legyen szives, írja ki rólam, hogy nyári üdülésre Radegundba utazom!

Munkatársunk gratulál és kezdi festeni a kereskedő előtt *Rédegund szépségeit*, amire a közbeszól:

— Ugyan hagyjon nekem békét, hiszen nem Radegundba, hanem *Balmazújvárosba* utazom.

— Hát akkor miért akarja, hogy mégis Radegundba való utazását írjuk meg a személyi hírek között?

— Miért? hát azért, hogy pukkadjanak meg irigységükben a többi konkurens kereskedők.

(A meleg időről.) Kifelé menet a városból, arról beszélgetett *Illés* a komájával, hogy „no, máma czudar meleg van“

Erről aztán több szó esett. Például azt mondta a koma:

— Tavaly nyáron is nagyon meleg volt. Tudom, hogy júliusban, minden nap csak hűvösün 23—24—25 fok volt a meleg. Néköm mindig megmondta egy ur.

Érdeklődve kérdezte Illés.

— Hát akkor a napsütötte helyen hány fok volt?

Mosolygott a koma. Ránézett Illésre.

— Azt nem tudom.

— Hát azt honnan tudja kend, hogy hűvösön hány fok volt a meleg?

— A koma megint mosolygott.

— No, mert én egész júliusban „hűvösön” vótam, oszt az őr megmondta... Hogy napsütötte helyen mennyi fok volt a meleg, ezért nem tudom, mert az én ezellamba nem sütött a nap.

Ezzel aztán elhallgattak.

Szökés az örültek házából.

Isgalmas jelenet egy főbírói hivatalban.

— július 22.

Ugyancsak kellemetlen látogatója volt tegnap d. e. a nagyvárad központi járás főszolgabírói hivatalának. Az élőhalottak szomorú házában egy lakója szabadult ki és került Nagy Márton főszolgabíró elé, aki azonban nagy lélekjelenléttel és ügyességgel visszazárolta a szerencsétlent a kórházba.

A főszolgabíró tegnap délelőtt rendes munkáját végezte, a mikor egy csendőri jelent meg előtte, jelentve, hogy a nagyürögdi határban egy vándort csipett el, aki nem tudta magát igazolni. A vándor vállas, hatalmas alak volt, aki azt mondta, hogy Müller Ádámnak hívják, asztalos és most szabadult a kórházból. — Azt nem mondta, hogy az elme-kórházból. Hanem a mellén mutatott egy forradást, hogy megoperálták.

— Hazaküldjük kényszerűlevéllel a házába — gondolta a főbíró és hozzá fogott a dolog elintézéséhez, amikor egyszerre a telefon csengője hívta. Az elme-kórházból telefonáltak, hogy törztesse a területén az intézet egy megszökött betegét.

— Kérem a személyleírást — mondta a főbíró.

Vállas, hatalmas alak, hangzott a telefonon. A főbíró gyanakodva nézett vendégére. A személyleírás többi része is teljesen ráillett a vándorra. Semmi kétség, hogy az örültek háza szökevénye állott előtte.

A főszolgabíró egy papírszeletre írta az utasítást a hajdunak, hogy vágta a rendőrségre karhatalomért. Addig pedig iparkodott szép szóval tartani a veszedelmes vendéget, aki egyszerre csak azt mondta neki:

— Szomjas vagyok, Kimegyek a kúthoz inni.

A főbíró élt a gyanúperrel, hogy Müller ur ismét szökni akar és szolgálatkészen felpattant:

— Kérem szépen, hozok én magának vizet!

Ezenközben Bige György szolgabíró, mit sem sejtve, nyugodtan szántotta a

papírost. Nagy Márton neki is odalopott egy czédulát.

— Vigyázat, ez az ember örült!

Képzhetjük, hogy e pillanattól kezdve egy kicsit remegett a penna Bige György kezében.

Végre megérkeztek a rendőrség emberei, akik visszazárolták a szökevényt oda, ahonnan őrrei éberségét kijátszva, megszökött. Delután azután mosolyogva emlegette:

— Egy kicsit sétálni voltam.

VEGYES HIREK.

* **Előkelő rokonság.** Egy kedélyes társaságban két ur a fölött kelt egymással versenyre: Kinek vannak tekintélyesebb rokonai.

Elősorolták a család rangosabb tagjait. Az egyiknek volt egy törzsorvos rokona, amire a másik egy vezérőrnaggyal állott elő. Amikor az egyik egy miniszteri tanácsost mondott, a másik egy képviselővel dicsekedett.

Az én nagyapám főrabbi volt, szolt az egyik.

— Egyik rokonom kalocsai érsek volt, vágta ki a másik kissé hirtelen.

Mindenki megdöbbenve nézett rá a merész kijelentés után, mert erre nézve vallásbeli czáfolatok álltak a társaság rendelkezésére.

— Igen, szolt egyre jobban begabalyodva az ifju — Kuncz bácsi! A mult század közepé táján. Elvette egyik rokonomat.

Az egész társaság kacagni kezdett a naiv zavar fölött, amely a dicsekvőt elfogta s a vig hangulatot felhasználva valaki azt proponálta, hogy most másik oldalára kell fordítani az érmet.

— Kinek van több rokona Amerikában? — kérdezte az illető.

Senki nem akarta tengerentuli rokonait elősorolni, csak az egyik jegyezte meg félénken:

— Nekem van egy unokaöcsém Londonban, de nem adják ki!

* **Porto-köteles levelek.** A budapesti m. kir. postaigazgatóság a következő közlését kéri: A közönség köréből ismételve jutottak hozzánk panaszok, amelyekből arra lehetett következtetni, hogy a portós levelek kézbesítésénél visszaélések kezdenek történni, különösen pedig, hogy egyes vidéki hivatalok oly levelek után is szedik be a portót a közönségtől, amely levelekre portó bélyeg nincsen felragasztva. Az ilyen visszaélések ellen a védekezés könnyű. A posta 1903. novemberben részben azért hozta forgalomba az ugynevezett portó-bélyegeket, (valamennyi zöldszínű, a közepén nagy fekete szám jelzi a fizetendő portót) hogy a közönséget minden visszaéléstől, illetéktelen díjak beszedésétől megóvják. Figyelmeztetjük tehát a közönséget, hogy portót egyáltalában ne fizessen oly levelek után, amelyekre megfelelő portójegy felragasztva nincsen és a kézbesítő által követelt díj pl. csak színes irónnal van a levélre följegyezve. Többet ne fizessen, mint amennyit a portójegy összege mutat és a kézbesítő minden más követelését a leghatározottabban utasítsa vissza.

* **Halálos szerencsétlenség a sikulai határban.** Megrázó esetről értesít bennünket borosjenői tudósítónk. Argyelán Pál sikulai bírónak tizenöt éves fia tegnap délután két testvérével együtt kinn legeltette apja ökréit a mezőn. Ugy hat-hét óra tájban hazafelé igyekezett s a határban levő kútnál itatni akart. A járómban hajtott ökrök nekimentek a kútágasnak, amely gémetől a fiura dőlt. A másik két gyerek még idejekorán félreugrott, neki azonban a

fejét és a nyakát teljesen széttroncsolta a kútágas s a szerencsétlen fiu szörnyet halt.

* **Emberölés ösvédelemből.** Tegnap délután vagy az-iz-iz hat részeg parasztlégyény duhajkodott a verőcezi állomáson. Terrorizálták az utazó közönséget és durva tréfáikkal bosszantották a szolgálatot teljesítő Schwartz Bernát államvasúti hivatalnokot. Ez végre is megunt a dolgot, kidobatta őket az állomás területéről. A légyények bosszút esküdtek. Meglestek a hivatalnokot és mikor az este bement a faluba, dorongokkal és késekkel felfegyverkezve megtamadták. Schwartz nem vesztette el a lélekjelenlétét, kirántotta a revolvert s rásütötte a legközelebb álló Laukó nevű parasztlégyényre. A golyó a gyomrán érte Laukót, aki eszméletlenül rogyott össze. A társai megfutamodtak. Schwartz Bernát az eset után azonnal jelentkezett a csendőrségnél.

Tudományos apróságok.

Gyermekhalandóság és a tej.

Németország a kongresszusok hazája, még az élelmiszer-gyárosok, akik közé a kolbászkészítőket is számítják, szintén tartanak efféle összejöveteleket. Egy ilyen kongresszuson alaposan tárgyalták azt a kérdést, hogy milyen az összefüggés a tej és a gyermekhalandóság között. Itt mondták el a következőket: — A német birodalomban átlag évenként kétféle millió gyermek születik s bebizonyított dolog, hogy ezek közül százötvenezer a hiányos, azaz mesterséges táplálkozástól pusztul el; fő táplálékuk a tehéntej s ezt vagy hamisítják, vagy rosszul kezelik és így támadnak különféle gyermekbetegségek. Tudjuk, hogy csak Budapesten ötezer gyermeknél több pusztul el évente és mindenestre szükséges volna tudni, hogy ebben mi a része az olyan táplálkozásnak, amely soha anyatejet nem lát. A németországi állapotokra joggal jegyezte meg egy híres gyermekorvos, hogy Törökországnak 1866-iki háborúja és a német-francia 1870. és az 1871-ki háború nem került összevéve több ötvenhatezer ember életénél: pedig a porosz királyságnak és a német birodalomnak világhatalmi állást szereztek. Ezért követelték azon a kongresszuson, hogy minél előbb olyan törvényt kell hozni, amely az egész birodalomra nézve egyöntetűen szabályozza a tejárusítást, a tejkezelést s egyáltalán minden kérdést, amely a teje vonatkozik; s ismerve a kitartó németeket, tudósaik tekintélyét, nagyon is valószínű, hogy ilyen törvényt hamarabb előkészítenek és megszavaznak. Nagy nemzeti kincs volna évenként százötvenezer gyermeknek megmentése s ez annál becsesebb emberanyag, mert a németek is veszik már észre — bár büszkék legutóbbi népszámlálási adataikra, amelyek közel hatvan millió németet mutattak ki csak a birodalomban, — hogy nagyvárosaikban különösen Berlinben következetesen apad a születések száma s így azoknak gyarapodása a földműves és egyéb vidékek rovására esik.

A tenger mélysége.

Mindent tudni akar az ember, felmegy a felhők közé és leszáll az óceán fenekére, hogy a hegyek magasságát és a tenger mélységét megmérje. Most egy német könyv beszámol arról, mily mélységeit mérték már meg a tengerek. A kimutatás adatai szerint a legsekélyebb tenger a Földközi-tenger. Ez sehol se mélyebb 3500 méternél. Ebben tehát csak negyedfél kilométert utazhatik lefelé az, aki a fenekére igyekszik. Már az Atlanti-óceán jóval mélyebb 6000 méternél, de a legnagyobb mélységei a Csöndes-tengernek vannak. Az idáig kimutatott negyvenhárom igen nagy mélység közül huszonnégy a Csöndes-óceánban van, tizenöt az Atlanti-óceánban, három az Indiai tengerben és egy a déli Jeges-ten-

gerben. E negyvenhárom között nyolcz olyan, amely mélyebb 7200 méternél. A legnagyobb az Aldrik-mélység, ez a Pacific-tengerben van, a Kermadec-szigetsoporttól keletre és 9429 méteres. A földkerekség legmagasabb ismert hegye 8840 méter, ennek a csúcsa az Aldrik-mélység fenekétől számítva tehát 18,269 méter magasságban emelkedik ég felé. Ezekből a számokból látható az is, hogy hatalmas gyomra van a tengernek. Elayelné a föld legmagasabb hegyét anélkül, hogy ennek csak egy csücske is kilátszanék belőle.

Az orosz hadikincs.

— július 22.

Mint minden háboruban, úgy a japán-orosz háboruban is a pénzkérdés első rangú szerepet játszik. Arról a hadikincsről, melyet Oroszországban esetleges háborúk viselésére felhalmoztak, már annyi hír került forgalomba, annyira érdekesek, hogy egy newyorki lap tudósítójának, ki a császári bankot megszemlélte, leírását közzé tegyük:

„A „császári bank“ hatalmas kör-alaku épület Szent-Pétervár közepén. — Kivülről felhívja az ember figyelmét a hosszu, elsőemelet magasságában körül-futó, nyitott folyosó, melyben állandóan fegyveres őrk járkálnak. A bankba bejutni igen nehéz s nekem is minden követ meg kellett mozgatnom, hogy rá engedélyt kapjak. A kalauzólást maga a bank alkormányzója végezte, de ellenőrzésül még két hivatalnok volt mellém adva. Én az irodában jelentkeztem nála, honnan hosszu, hanyargós folyosókon a pinczehelyiségben két nagy vaskapu elé vezettek. Az ajtók előtt két egyenruhás hivatalnok állt, revolverrel felfegyverkezve. Mindenik ajtónak három zára van s a kulcsok három hivatalnoknál vannak külön-külön letéve. A zárok három különböző peccséttel vannak lepecsételve. Az ajtóknál villamos csengettyű van elhelyezve, mely az épületben elhelyezett katonai őrség őrszobájába szól. Mikor az ajtókat kinyitották, egy hosszu folyosóba jutottunk, melytől jobbra az ezüsttartalék szobája feküdt. A falak mellett sorjában mintegy nyolcz láb magas vasszekrények állottak, melyeknek vasrácsain át látni lehetett tartalmukat. A folyosó mintegy negyven méter hosszu volt és hosszában két oldalt 56 szekrény volt elhelyezve. A folyosót felülről négy üvegablak világította meg s ennél a homályos világításnál látni lehetett a szekrényekben felhalmozott aranyrudak csillogását. A folyosón túl egy, ismét vasajtóval elzárt szoba volt, melyben köröskörül kis zsákocskák voltak összerakva. Minden egyes halomnak két zsák volt a mélysége, tíz zsák a magassága és tizenöt-harmincz a hosszúsága.

Mínthogy megengedték, először a szekrények, azután a zsákok tartalmát szemléltem meg. A szekrényekben az angol bank aranyrudaihoz hasonló rudacskák voltak, sok közülök A. C. de Rothschild és Sharpsand Wilkins, London jelzéssel. Azután egy zsákot választottam ki és egy asztalra kiönttettem. A zsákban harmincz-ezer rubel volt aranyban. Mínthogy az illető rakás 30 zsák hosszúságú, 2 zsák mélységű és 10 zsák magasságú volt, a halom értéke $30 \times 2 \times 10 \times 30,000 = 18.000,000$

rubel volt. A szekrények közül 40 egészen, a többi részben volt aranyrudakkal megtöltve. — Fölültes számítás szerint a szekrények értékét 200 millió rubelre becsültem.

Az orosz császári bank 1903 évi zárlata a következő aranytartalmakat tüntette fel: orosz aranypénzekben 238 mill., külföldi aranypénzekben 142 millió, nyers aranyban pedig 204 millió rubel, vagyis összesen 584 millió rubel. Az angol bank aranyércz tartaléka körülbelül felényi.

Ez azonban a császári banknak még nem az összes aranykészlete. Ez csak a tulajdonképpeni tartalék. Ehhez járul még a kereskedelem és pénzügyág szükségleteinek fedezésére szánt aranykészlet, a bank számon felüli fiókjainak kiadott aranymeny-nyiség és az aranykészlet, amely külföldi bankoknál van letéve. Ez az aranymeny-nyiség, mint Kokorezov pénzügyminiszter-től hallottam, 584 millió rubelre rug. — Jelentékeny összegek vannak londoni, párisi, berlini és amsterdami bankokban is elhelyezve, úgy hogy a bank összes vagyona a milliárd rubelt eléri. Természetesen ennek az aranykészletnek jelentékeny része nem használható hadiköltségek fedezésére. Ha az 1897. évi banktörvényben megállapított összeget, amely a papírpénz fedezetére szükséges, leszámítjuk, háborus célokra marad még 484 m rubel.

Fontos körülmény azonban, hogy az orosz kormány h di célokra csaknem kizárólag Oroszországon belül ad ki pénzt. Angolország pl. a transzváli háboruban 400 millió koronán felül vásárolt idegenben lovakat. Oroszországban azonban ez az eset nem fordulhat elő.

KÖZGAZDASÁG.

Az extirpátor alkalmazása.

Az őszi mély szántásnak igen jelentékeny befolyása van a növények fejlődésére s a termésátlagok növelésére; de már egyedül azon előnye is figyelemreméltó, hogy tavasszal nem kell szántani. A tavaszi munkálatoknál a gazda sokkal nehezebb helyzetben van, mint az ősziéknél, mivel ha esetleg későn és hirtelen tavaszodik, nem képes a talajait olyan megmunkálásban részesíteni, mint azt egyes igényesebb növényeink megkívánják, aminek végeredménye a silány termés. A tavaszi szántás sohasem olyan porhanyó és rommentes, felvehető tápanyagokban sokkal szegényebb s végül sokkal szárazabb, mint az őszi szántott talaj.

Az őszi mély szántásban részesített talajokat tavasszal újbóli szántásban részesíteni nem tanácsos, de nem is szükséges, mivel nem ülepedik meg az oly hamar, hogy újból szántani kellene. Ha lehet, a tavaszi szántás mindenképen kerülendő, először, mert sok igéserőt igényel, másodsor pedig, mivel jelentékeny módon száritja a talajt.

Mivel azonban a talaj tavaszra annyira mégis megtömődik, hogy kívánatosá válik annak fellazítása, czélszerű lesz annak megextirpátorozása. Az extirpátor munkája a boronával teljesen megegyezik, csak hogy annál mélyebb. A talajt csak felporhanyítja, tehát a levegő behatásának csak kevésé teszi ki s azért nem is száritja. Megextirpált talajokon a növények ép úgy fejlődnek, mint a tavasszal újból szántottan, kivéve azon eseteket, midőn későn vetendő növényekről van szó, mert ilyenkor a talaj annyira összetömődött, hogy újbóli megszántása ez nem kerülhető.

Azonban még ilyen esetekben is lehet segíteni a grubber használata által, ha csak nem nagyon későn vetendő növényekről van szó.

Egyszeri extirpátorozás és boronálás tökéletesen elegendő még a legkötöttebb talajnak is, hogy az megfelelő kulturálapotba helyeztessék, azon esetben, ha őszi mély szántásban részesítettük.

Az extirpátor a legkitünőbb talajporhanyítási eszköz, mely már szélességénél fogva is sokkal jobban és gyorsabban porhanyít, mint az eke.

Naponta 1¹/₂–2 ha lehet megextirpálni. Igen czélszerűen használható továbbá műtrágya és fűmagvak alátakarására is. A tavasszal alkalmazott műtrágyák legczélszerűbben az extirpátor segítségével keverhetők a talajba, mert az ekével túlmélyen, a boronával pedig igen sekélyen hozatnának alá.

Mily óriási könnyebbség az a gazdára, midőn tavasszal nem az ekét, hanem az extirpátort veheti elő s gyorsan előkészítheti talajait s a legmegfelelőbb időben vethet.

Csak e hó 25-éig!!

Szönyegraktárunk áthelyezése miatt az összes ott lévő árukat leszállítottuk.

Különös olcsó alkalmivétel képen ajánlunk:

Több száz drb. szőnyegmaradékot féláron.

Visszamaradt függönyöket féláron.

Butorszövet maradékokat féláron.

Egyes ágy- és asztalterítőket féláron.

Egyes flanell takarókat féláron.

Bosznay J. és Társa

szőnyegháza, Kossuth-utca 11.

Csak e hó 25-éig!!

A ki
olcsón, jól, praktikusán és modernül

épitkezni akar

forduljon

BORSODY I. S. építész

irodájához Debreczenben Hunyadi-u. 21

Templomok, városi lakóházak kastélyok, iskolák, fürdők, gyárak, gazdasági épületek stb. tervezését vagy elkészítését, nedves lakások szárazzá tételét, betonozást vagy bármily építkezéshez tartozó munkát elvállal.

Építkezésekre törlesztéses kölcsönt előnyösen eszközöl ki. — Biztos sikerrel előkészít a kőműves, szobrász, faragó és ácsmester vizsgárait. — Építő terveket olcsón készíttet, költségvetést.

Van szerencsém tudatni a n. é. közönséggel, hogy

Szabo Lajos fiai urak
Szent-Annai szőlőtelepeinek

„asztali-bor“

termését megszereztem és a fehér literjét 30 krajczárért, a verest 40 krajczárért árusítom.

Hektoliter vételénél engedmény.
Állandó raktár különböző hegyi és csemege borokból.

Tisztelettel

Máyer Jenő.

Pályázat.

Ajánlatok benyújtása felesleges

Gerő József

légszesz- és vízvezeték berendezési vállalata Hatvan u. 2. sz.

egyszerű levél vagy szóbeli megbízás útján is szívesen hajlandó valamely szakmai munka tervszerű felvállalására a szíves ajánlatot tevő tetszése és kíváncsága szerint.

És tekintve azon körülményt, hogy vállalatunk egyike a legkeresettebbnek ezen a téren a szíves felajánlani óhajtók jó teszik, ha megrendeléseikkel teljes bizalommal fordulnak az említett vállalatához, hogy **legmodernebb, legújabb kálmányu fürdőszobák, clostetekkel, mosdókkal stb. izléses és tényleges kivitelben, kiválasztható rak-tári mintadarabok után leírás szerint rendezte nek be.**

Kirakat, légszeszlámpák és lusz'erek, légszesz, vízvezeték, kutak, vízfelnyomógépek felszerelése kiváló szakismerettel végeztetik, amiről nagyobb meggyőzés okáért számos ajánlatot kér tisztelettel a fenti vállalat

A legolcsóbb
bevásárlási forrás

Székely Jenő és Társa

utoda

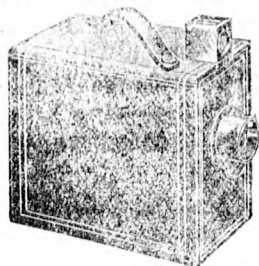
**uri és női-divat
cipőraktár cégnél**

Piacz-
és Szent-Anna-utca
sarkán.

Csodkiárulások?

A KOMAROMI-féle üzletben (Piacz-utca 12. Stenczinger-ház) található

Fényképezési

cikkek, úgy amatőrök, mint szakemberek számára gyári áron alul kiárultatnak. —

Fényképező gépek, lemezek, filmek, fényérzékeny papírok, kartonok, keretek, mindenféle u. n. fürdők, e'őhivók, vegyszerek stb. nagyválasztékan.

Csodkiárulások!

KÁVÉHÁZ MEGNYITÁS.

Van szerencsém értesíteni a nagyérdemű közönséget, hogy az

„ANGOL KIRÁLYNÉHOZ“ címzett kávéházamat

teljesen újonnan, minden kényelemre berendezve átalakítottam és

ma pénteken, július 22-én

RÁCZ KÁROLY hírneves zenekara és személyné közreműködése mellett megnyitom és a t. cz. közönség pártfogásába ajánlom. Szórakozásról, valamint hűsítő italokról és bufférol egész éjjel gondoskodva lesz.

Teljes tisztelettel

Hauer Bertalan,

„Angol Királyné“ tulajdonosa.

Serravallo

KINA-BORA VASSAL

Erősítő szer gyengélkedők, vérszegények és lábadozók részére
Étvágygerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer.

Kiválóan jó ízű.

Több mint 2000 orvosai elismerő nyilatkozat.

Kapható:

J. Serravalló-nál

Trieszt-Barcola.

A gyógyszertárakban pedig 1/2 lit. üvegekben 2 kor. 40 fillérért
1/1 " " 4 " 40 "